

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА "ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ФІТОСАНІТАРНА ЛАБОРАТОРІЯ"

м. Дубляни, вул. Шевченка, 1а,
Львівський р-н., Львівська обл., 80381
(032) 224-20-04 – приймальня,
(032) 224-20-05
E-mail: lab.lviv@ukr.net, www.fitolab.lviv.ua

ЗАХІДНИЙ КУКУРУДЗЯНИЙ ЖУК *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte.

Одним із небезпечних карантинних шкідників, що стрімко заселив значну територію Європи і склав суттєву небезпеку кукурудзяному господарству України, є західний кукурудзяний жук - ЗКЖ (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte.).

Культури, які пошкоджує. ЗКЖ обмежений олігофаг на личинковій фазі: личинки живляться виключно кореннями кукурудзи, коріннями деяких злакових трав. Жуки полігофаги, живляться пилком, маточними стовпчиками, незрілими зернами та листям кукурудзи, а також пилком рослин родини гарбузових, бобових, злакових, айстрових.

Географічне розповсюдження. Батьківщиною ЗКЖ є Америка. За досить короткий проміжок часу він поширився на території країн Європи. Вперше його виявили в Європі на території Сербії у 1992 р. В Україні ЗКЖ виявили у 2001 р. в Закарпатській обл. у прикордонній смузі з Румунією та Угорщиною, а у Львівській за допомогою феромонних пасток, розвішаних по трасі, що з'єднує Закарпаття з нашою областю у 2005 р.

Біологічні та морфологічні особливості. Зимує шкідник у фазі яйця в ґрунті на глибині 15-20 см. Личинки відроджуються з другої половини травня до серпня. Живляться личинки протягом 30 днів кореневими волосками та тканинами коренів рослини, що призводить до вилягання кукурудзи у вигляді "густячої шиї".

Лялечкова стадія 5-10 днів. Жуки живляться пилком, пасмами та верхніми качанів. Білувато-повздожвнї смуги на листках вказують на їх пошкодженість імаго.

Імаго ЗКЖ завдовжки до 5-6 мм, з переважно блідим жовтувато-чорним забарвленням тіла. На надкрилах є повздожвнї смуги з чорних крапок. Стегна сімолянисто-чорні або бліді, а по зовнішньому краю облямовані чорним кольором. Самці та самки різняться за довжиною вусиків і задніми сегментами черевця. Черевце самців має тупу верхівку, а в самок загострену верхівку. У самців вусики довші відносно тіла, а в самок коротші. На надкрилах самок є три симетричні смуги.

Яйце дрібне, овальне, блідо-жовте, 0,5-0,6 x 4 мм завдовжки.

Личинка зморщена, видовжена, жовтувато-біла з коричневою головною капсулою, грудними та анальними щитками. Щойно відроджена личинка довжиною 1,2 мм, доросла до 10-18 мм.

Лялечка безпокривна, блідо-жовта або біла, довжиною 4,5-5,5 мм.

Шляхи поширення. Розповсюдження ЗКЖ може відбуватися у фазі яйця з ґрунтом, у фазі імаго - транспортними засобами, також може розселятись самостійно. Жуки добре літають.

КАРАНТИННІ ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ БОРОТЬБИ:

В цій зоні необхідно дотримуватись сівозміни (вирушування на тому самому місці не менше ніж через 3 роки).

- Обов'язкове проведення дезінфекції знарядь праці.
- Знищення самосіву кукурудзи.
- Проведення відповідних хіміобробок.
- Дотримання технологій вирушування кукурудзи.
- Обмеження по термінах збирання.

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА "ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ФІТОСАНІТАРНА ЛАБОРАТОРІЯ"

м. Дубляни, вул. Шевченка, 1а,
Львівський р-н., Львівська обл., 80381
(032) 224-20-04 – приймальня,
(032) 224-20-05
E-mail: lab.lviv@ukr.net, www.fitolab.lviv.ua

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКА ПЛОДОВА МУХА *Ceratitis capitata* Wied.

Культури, які пошкоджує: абрикос, персик, слива, вишня, черешня; груша, яблуня, айва; цитрусові: апельсини, мандарини, лимони, грейпфрути. Крім того, шовковицю, виноград, ягідні культури, інжир, хурму, банани, гранати, томати, огірки, гарбузи, дині, а також більше 70 видів інших рослин.

Географічне розповсюдження. Середземноморська плодова муха походить з тропічної Африки. Зареєстрована в Африці, Азії, США, Центральній та Південній Америці, Австралії, островах Тасманії і Новій Зеландії, у більшості країн Європи. Вперше завезено в 1937 році до Одеси з плодами цитрусових з Іспанії. Це вогнище збереглося і дотепер.

Біологічні та морфологічні особливості. При візуальному огляді плодів, ознаки пошкодження не завжди помітні і плоди здаються здоровими. Наявність проколу може вказувати на зараження. На шкірці персиків у таких місцях виступають краплини калючі. На яблуках, айві, грушах пошкоджені місця твердішають і стають темними. На плодах цитрусових в місцях проколу тканини розм'якшуються, стають олійно-сірого кольору. Під час розрізу плоду, серед пошкодженої м'якоти можна помітити біло-кремових личинок. Доки вони малі, м'якоть плоду не видозмінена, а по мірі їх розвитку, тканини руйнуються і загнивають.

Самки відкладають від 1 до 20 яєць під шкірку дозріваючих плодів, проколюючи її яйцекладом. В це місце може відкладати яйця і інша самка. Личинки які відродились з яєць, через 1-2 дні проникають в м'якоть плоду, харчуються 2-3 тижні. При цьому пошкоджені плоди передчасно дозрівають і опадають. Личинки виходять з плодів, які опали і майже зовсім розклались, заглиблюються в ґрунт (до 5-7 мм) і заляльковуються. Личинки мають здатність стрибати, тому пупарії можна виявити в радіусі 2-3 м від опалих плодів.

Імаго довжиною 4-4,5 мм. Голова самки білувато-сіра, з темною смугою на хоботку. Вусики тричленикові. Очі вишнево-червоні, у живих особин - з зеленим блиском. Спинка грудей блискучо-чорна з жовто-білими плямами, які утворюють малюнок. Крила прозорі з поперечними широкими переривчастими смугами. Передній край і основа крила затемнені.

Яйце 0,5-1,0 мм, кремово-біле із загостреними кінцями, з помітною під мікроскопом сітчастою структурою оболонки. **Личинка** напівпрозора, білувато-жовта або рожева, безнога, конусоподібна, 7-10 мм. Ротовий апарат складається із чорних хітинових жвал (гачків).

Пупарій 4-5 мм довжиною, від жовтого до темно-коричневого кольору з помітною сегментацією і задніми дихальцями.

Шляхи поширення. Основним джерелом розповсюдження є заселена шкідником продукція. Дорослі комахи за допомогою вітру можуть пасивно переноситись на значні відстані (до 20 км). Шкідник розповсюджується також з плодами та садивним матеріалом рослин-живителів (пупарії на коренях рослин з ґрунтом) з регіонів поширення.

КАРАНТИННІ ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ БОРОТЬБИ:

Особливо небезпечна європейська популяція шкідника, оскільки за відповідних умов імовірна акліматизація в південних регіонах країни.

Середземноморська плодова муха при ввезенні може акліматизуватись в південній частині країни. Тому продукція із країн її розповсюдження підлягає огляду та фітосанітарній експертизі. В місцях можливої акліматизації потім проводиться обстеження на виявлення середземноморської плодової мухи за допомогою феромонних пасток.

